

מיומנו של מפקח הונאות כשרות

עמיחי קריגר

יום העבודה של מפקח הונאה מתחיל פעמים רבות גם בשעה 05:30 בבוקר ואף לפני כן. מערכת הכשרות מתעוררת כשהעסק הראשון פותח את שעריו ויחד עם העובדים הראשונים נכנסים לעבודה גם המשגיחים.

כיצד זה מתנהל? "ביפ". הודעה. משגיח בקייטרינג גדול קיבל סחורה מספק ירקות חדש. החותמת נראית מוזר, לא תואמת לפרטי התעודה כמקובל, ומבקש שאנסה לברר את אמיתות התעודה. אני יוצא קשר עם המפקח הרלוונטי, מתאר את התעודה שנשלחה, המפקח מבקש זמן לברר. בינתיים הסחורה עומדת מחוץ לקייטרינג – היא תמתין עד שיהיה אישור, או הודאה שאין אישור. לאחר כחצי שעה מודיע המפקח כי נראה שמדובר בזיוף. ספק סחורה שמוכר בעיר כמי שמקבל אליו הרבה סחורה אשר יש בה חשש ערלה וללא הפרשת תרומות ומעשרות, הצליח לשווק את הסחורה לכאורה תחת חותמת כשרות לקייטרינג בעיר אחרת. הוא יודע שאין לו מה לנסות לשווק את התוצרת בעיר שלו – שם כולם מכירים אותו, אבל חשב שהמזל ישחק לו במקומות אחרים. המשגיח "עלה" על התרמית כבר בפעם הראשונה, ועכשיו, אנחנו צריכים לבדוק האם יש עוד עסקים שקיבלו ממנו סחורה ולהזהיר אותם. במקביל, צריך להגיע במהירות לספק ולערוך אצלו ביקורת כדי שנוכל לוודא שהתרמית לא תימשך. אזהרה יוצאת למנהלי המחלקות והמשגיחים על התרמית החדשה.

ואנחנו כבר בדרך למשימה הבאה.

בהמשך היום ממשיך לטיפול בהונאת כשרות מהסוג "הרגיל". חנות שווארמה (ללא כשרות) ברחוב מרכזי בתל אביב שבעליה החליט לתלות את תעודת הכשרות של ספק העופות שלו לראווה, בכדי להציג ללקוחותיו מצג שווה של כשרות, תוך התעלמות מכך שבעסק שלו מתקבלת תוצרת מעוד לפחות מספר ספקים אחרים כגון ספק בשר הכבש, ספק הפיתות והלחמניות, ספק הירקות, הסלטים, השתיה וכדו' וכמובן תוך התעלמות מכך שהפעלת העסק בשעות הבוקר נעשית על ידי אינם יהודים כולל הדלקת האש וללא כל השגחה על בשר שנתעלם מן העין. מטרתו העיקרית היא שהלקוחות יחשבו שהוא כשר. מה קורה באמת? זה כבר לא באמת מעניין אותו. העיקר שהקופה תתמלא מכספם של לקוחות שראו את התעודה וחשבו שהמקום כשר. מסתבר שתעודת כשרות או הצגת העסק ככשר היא אחד ממקדמי המכירות היעילים בארצנו הקטנה.

ביקורת שגרתית. "אסור לך לתלות תעודה שהיא לא שלך". "אבל מה הבעיה? הכל

כשר". במהלך הביקורת מתברר שמאחורי המילים שבתחילה נשמעו כבטוחות ויציבות "הכל כשר – והנה התעודה של הספק תלויה על הקיר" מסתתרת מציאות שבינה לבין כשרות – כבר אין הרבה קשר. את הירקות קונים בחנויות הזולות ביותר שיש ללא כל פיקוח על תרומות ומעשרות, הפיתות מגיעות ממאפיה של גויים, ובעסק עצמו הבעלים והעובדים גם הם אינם יהודים, חוץ מיהודי אחד לראווה. הנסיון להסביר לו את החוק הפשוט שקובע שאם אין בעסק תעודת כשרות של הרבנות המקומית, אסור לכתוב על העסק כשר או לתלות תעודה של עסק אחר – לא צולח. הוא בשלו "זה הספק שלי, ואני רוצה לתלות את התעודה שלו...". אפשר לקוות שהקנס שהוא יקבל על "הונאת כשרות" ילמד אותו לא להמשיך ולהכשיל.

טלפון. רפי, מנהל היחידה על הקו. יש מידע על רכב מסחרי קטן, שמסתובב ומנסה למכור בשר בזול. יש חשש שהוא קשור לאחד מהסוחרים המוכרים לנו כמי שמתעסקים בבשר באופן מחשיד תוך פיתוי של מחיר זול. כדאי, הוא אומר, להזהיר את המשגיחים והמפקחים הרלוונטים ובמקביל הוא ינסה להשיג עוד פרטים. משרד היחידה בירושלים, משמש לנו כמוקד מידע. הרבה מאוד מידע מהעבר נמצא שם, כמו גם המון נסיון וקשרים שנצברו עם השנים ואשר מסייעים מאוד לפתור סוגיות מעין אלו של חשדות להכשלת הציבור. שיטת העבודה של הסוחר הנוכחי מזכירה את השיטה של הסוחר מפרשה אחרת שטופלה על ידינו לפני כשנתיים, ומלמדת שכדאי להתייעץ עם אחד המומחים בתחום הבשר. תיאום קצר ואנחנו נפגשים בסמוך לאחד העסקים ברמת גן. אני מתאר לו את המידע והחשש, והוא מבטיח לנסות לברר. כבר בשעות הערב, התמונה מתבררת. מספר הרכב של הסוחר כבר ידוע וכנראה גם מקורות הבשר שלו. בתי המטבחים מתבקשים לפעול בהתאם לנהלים על מנת למנוע הכשלה וגם מפעלי הבשר מקבלים בקשה להקפיד שלא לרכוש בשר שלא על פי הנהלים.

18:30 – בדרך חזרה הביתה מעוד יום עבודה. קצת מתיש לפעמים להסתובב בשמש ובחום, או בגשם ברחבי גוש דן, באוטובוסים או ברגל, אבל התחושה שהצלחתי היום למנוע מעוד יהודי להיכשל במאכלות אסורות, מפצה על הקושי הפיזי. הדרך חזרה הביתה, מנוצלת אצלי בד"כ לכתובת מכתבי סיכום לביקורות שבוצעו במהלך היום או ללקחים שונים שצריך להפיק באופן נקודתי או מערכתי ביחס לתופעות שראיתי. באוטובוס בדרך חזרה עוזר לי לסכם את היום.

טלפון. רפי, המנהל, מודיע לי שיצא עדכון כשרות. "תדאג שהוא יופץ לכל המשגיחים". עדכון כשרות. תמצית העבודה שלנו על פני שבועות מקופלת בקובץ PDF שמופץ לאנשי מערכת הכשרות ולעוד רבים אחרים שביקשו להיות מעודכנים. כל הזיכויים שנחשפו לאחרונה, כל המידע העדכני הרלוונטי לכלל הרבנויות בארץ ואשר מטרתו לוודא שבכל

מקום שיש תעודת כשרות – הכל כשר, מקופל בקובץ הזה. כמה עבודה מושקעת בו. כל מילה נבדקת עובדתית הלכתית ומשפטית. לא פלא שעדכוני הכשרות מככבים גם בתיקים משפטיים רבים.

תם לו עוד יום. יום נוסף של עבודה קשה אך מספקת לטובת עם ישראל. שלא יכשל אף יהודי!

אציג בפניכם כמה כללים לצרכנות נבונה למניעת הונאות כשרות:

א. אסור להציג עסק ככשר בכתב בכל דרך שהיא – אם אין לו תעודת כשרות מטעם הרבנות המקומית בה הוא נמצא.

ב. תעודות של גופים שונים שאינם רבנות, ללא תעודה של רבנות, מלבד היותן אסורות על פי החוק, עלולות להטעות ולהכשיל אתכם. ישנם גופים המחלקים תעודות לעסקים הנחזות להיות תעודות כשרות אולם מאחוריהם אין מערכת כשרות ואין כל אחריות לתעודה. לעיתים מדובר באדם אחד המחלק קרטון מעוצב כתעודה לעשרות רבות של בעלי עסקים ללא כל פעילות כשרותית. ממש כמו חלוקת שטרי כסף מזויפים לכל עובר ושב ברחוב.

ג. תעודת הכשרות חייבת להיות תלויה במקום גלוי בעסק.

ד. תעודת הכשרות חייבת להיות תואמת באופן מלא לפרטי העסק, שם העסק וכתובתו.

ה. תעודת הכשרות בעסק חייבת להיות מקורית. אין תוקף לתעודה מצולמת.

ו. ראית חריגה – דווח!

אוכלים רק במקום עם תעודת כשרות מקורית ובתוקף של הרבנות המקומית!

היחידה הארצית לאכיפת חוק איסור הונאה בכשרות פועלת ברבנות הראשית לישראל. ביחידה ארבעה מפקחי שטח האחראים על טיפול בהונאות כשרות בכל רחבי הארץ, כמו גם מקיימים קשר שוטף עם צוותי מערכת הכשרות. בשנים 2011-2016 בוצעו קרוב ל-2000 ביקורות בשנה בממוצע והוטלו 800 קנסות מנהליים בממוצע לשנה, כנגד מפרי החוק.